

IMPACTUL PLANULUI DE ACȚIUNI REPUBLICA MOLDOVA - UE PENTRU INTEGRAREA EUROPEANĂ A ȚĂRII

Andrian ROȘA,
master on relații internaționale,
specialist principal,
Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

SUMMARY

The EU-Moldova Action Plan is a political document laying out the strategic objectives of the cooperation between Moldova and the EU. It covers a timeframe of three years. Its implementation helps to fulfil the provisions in the Partnership and Cooperation Agreement (PCA) and encourages and supports Moldova's objective of further integration into European economic and social structures. Implementation of the Action Plan contributes to significantly advancing the approximation of Moldovan legislation, norms and standards to those of the European Union. In this context, it helps build solid foundations for further economic integration based on the adoption and implementation of economic and trade-related rules and regulations with the potential to enhance trade, investment and growth. It furthermore helps to devise and implement policies and measures to promote economic growth and social cohesion, to reduce poverty and to protect the environment, thereby contributing to the long-term objective of sustainable development.

Extinderea Uniunii Europene (UE) de la 1 mai 2004 a determinat o schimbare istorică pentru Uniune on termeni politici, geografici și economici, continuarea consolidării interdependenței politice și economice ontre UE și Moldova.¹ Extinderea oferă UE și Republicii Moldova oportunitatea de a dezvolta o relație de continuă apropiere mergând dincolo de cooperare pentru a implica on proporții semnificative integrarea economică și aprofundarea cooperării politice. Uniunea Europeană și Moldova sunt determinate să utilizeze această ocazie pentru a-și consolida relațiile și promova stabilitatea, secu-

ritatea și bunăstarea. Abordarea este fundamentată pe parteneriat, proprietate comună și diferențiere. Ea va contribui la dezvoltarea on continuare a parteneriatului nostru strategic.²

Politica Europeană de Vecinătate (PEV) a UE, având drept instrumente de realizare a scopurilor sale Planurile de Acțiuni oncheiate cu statele vecine Uniunii, stabilește obiective ambițioase bazate pe angajamente pentru valorile comune și implementarea efectivă a reformelor politice, economice și instituționale.

La 22 februarie 2005, la Bruxelles (Belgia), a avut loc semnarea de către

Primul-Ministru al Republicii Moldova, dl Vasile TARLEV, a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, care ulterior a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 356 din 22 aprilie 2005. Astfel, Republica Moldova este invitată să stabilească cu UE relații politice, de securitate, economice și culturale mai intense, să sporească cooperarea transfrontalieră și să împărtășească responsabilitatea pentru prevenirea și soluționarea conflictelor. Unul dintre obiectivele-cheie ale acestui Plan de Acțiuni va fi continuarea susținerii unei soluții viabile pentru conflictul transnistrean.³

Nivelul de ambiție a relației va depinde de gradul de angajament al Moldovei pentru valorile comune, precum și capacitatea sa de a implementa prioritățile acceptate în comun. Viteza progresului în această relație va recunoaște pe deplin eforturile Moldovei și realizările concrete în îndeplinirea acestor angajamente.

Acest Plan de Acțiuni este primul pas în acest proces. Planul de Acțiuni RM-UE este un document politic care stabilește obiectivele strategice ale cooperării dintre Moldova și UE. Cadrul temporal de implementare a Planului de Acțiuni este de 3 ani. Implementarea sa va contribui la îndeplinirea prevederilor Acordului de Parteneriat și Cooperare (APC) și va încuraja și susține obiectivul Moldovei vizând integrarea în structurile economice și sociale europene. Implementarea Planului de Acțiuni va avansa semnificativ ajustarea legislației, normelor și standardelor Moldovei la cele ale UE.⁴ În acest context, Planul de Acțiuni va construi o bază solidă pentru inte-

grarea economică bazată pe adoptarea și implementarea regulilor economice și a celor ce țin de comerț, precum și a reglementărilor, având potențialul să sporească comerțul, investițiile și creșterea. În plus, el va ajuta la elaborarea și implementarea politicilor și măsurilor vizând promovarea creșterii economice și coeziunii sociale, reducerea sărăciei și protejarea mediului, contribuind, astfel, la obiectivul pe termen lung al dezvoltării durabile.⁵

Cu scopul executării eficiente a prevederilor acestui document de bază pentru relațiile dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, prin Hotărârea Guvernului din 01 august 2005, au fost instituite comisiile interministeriale pentru promovarea politicii de integrare europeană a Republicii Moldova, în general, și pentru coordonarea realizării Planului de Acțiuni RM-UE în particular.

Comisiile interministeriale sunt constituite în felul următor:

1. Comisia interministerială pentru probleme de drept și securitate, ministerul coordonator al acestei comisii a fost desemnat Ministerul Justiției.

2. Comisia interministerială pentru probleme social-economice, Ministerul Economiei și Comerțului fiind coordonator.

3. Comisia interministerială pentru probleme de infrastructură, coordonată de Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor.

4. Comisia interministerială pentru probleme cultural-umanitare, ministerul coordonator al acestei comisii este Ministerul Educației și Tineretului.

Monitorizarea și coordonarea sectorială a implementării Planului de

Acțiuni se realizează pe baza rapoartelor lunare, trimestriale și semestriale de către ministerele coordonatoare. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene asigură monitorizarea generală la nivel de Guvern și stabilirea colaborării cu partenerii externi, on primul rond, cu instituțiile UE.⁶

Primul raport intern de evaluare semestrială a implementării Planului de Acțiuni RM-UE (PA) a fost adoptat la ședința Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană din 7 septembrie 2005 și transmis ulterior Comisiei Europene. Acesta a fost elaborat on baza rapoartelor ministerelor și autorităților administrative centrale și relatează despre principalele măsuri luate on vederea implementării PA.

On același timp, atbt la implementarea PA, cbt și la monitorizarea acestuia se vor implica activ organizațiile societății civile.⁷

Pentru viitorul apropiat, APC și Planul de Acțiuni rămân baza valabilă pentru cooperarea UE-RM.

Politica Europeană de Vecinătate deschide noi perspective de parteneriat:⁸

- perspectiva avansării dincolo de cooperare spre un grad semnificativ de integrare, inclusiv prin accesul pe piața internă a UE și posibilitatea de a participa treptat la aspecte-cheie ale politicilor și programelor Uniunii;

- ridicarea nivelului oportunităților și intensității cooperării politice, prin intermediul dezvoltării on continuare a mecanismelor pentru dialogul politic;

- continuarea implicării ferme a UE pentru susținerea soluționării problemei transnistrene utilizând instrumentele aflate la dispoziția UE și consultându-se strbns cu OSCE, UE fiind gata să

examineze căile de a-și consolida mai departe angajamentul;

- oportunitatea pentru convergența legislației economice, deschiderea economiilor unele pentru altele și reducerea continuă a barierelor din calea comerțului, ceea ce va stimula investițiile și creșterea economică;

- sprijin financiar sporit: un nou Instrument European de Vecinătate se va concentra on special asupra cooperării transfrontaliere și transnaționale dintre Moldova și actualele (viitoare) state membre;

- posibilități pentru deschiderea graduală sau participarea re consolidată on unele Programe Comunitare ce promovează legăturile culturale, on domeniul educației, mediului, tehnic și științific;

- susținerea, inclusiv a asistenței tehnice și a twinning-ului, pentru a ondeplini standardele și normele UE, precum și acordarea sfaturilor și sprijinului direcționat pentru ajustarea legislativă prin intermediul unui mecanism ca TAIEX;

- aprofundarea comerțului și relațiilor economice;

- stabilirea unui dialog constructiv privind cooperarea on domeniul vizelor ontre UE și Moldova, inclusiv schimbul de păreri privind posibilitățile de facilitare a vizelor on conformitate cu acquis-ul (la 25 aprilie 2007, a fost inaugurat oficial Centrul Comun de Vize, găzduit de Ambasada Ungariei la Chișinău, care oferă o materializare a accesului la libera circulație pentru cetățenii moldoveni, iar Acordul privind facilitarea eliberării vizelor, precum și Acordul de readmisie au fost deja parafate);

- deschiderea Delegației Comisiei Europene în Moldova la 6 octombrie 2005, care este condusă de către Cesare de Montis, și semnarea Memorandumului de acord cu privire la misiunea Comisiei Europene de asistență la frontieră în Republica Moldova și Ucraina (EUBAM);⁹

- decizia de a numi un Reprezentant Special, principala misiune a căruia este de a atinge obiectivele de politică externă ale UE în soluționarea conflictului transnistrean, colaborând strâns cu OSCE.

În lumina îndeplinirii obiectivelor Planului de Acțiuni și a evoluției generale a relațiilor UE - RM se va examina posibilitatea unor noi relații contractuale.

Planul de Acțiuni fixează un set cuprinzător de priorități în domeniile incluse în APC. Printre aceste priorități, toate fiind importante, o atenție specială trebuie acordată următoarelor:¹⁰

- eforturi susținute privind soluționarea viabilă a conflictului transnistrean;

- continuarea ontăririi stabilității și eficienței instituțiilor ce garantează democrația și supremația legii;

- asigurarea respectului pentru libertatea media și a expresiei;

- continuarea consolidării capacităților administrative și judiciare;

- cooperarea cu instituțiile financiare internaționale;

- implementarea acțiunilor vizând reducerea sărăciei, consolidarea creșterii economice asigurate de sectorul privat și durabilitatea fiscală;

- ameliorarea climatului investițional prin reforme structurale adecvate

vizând asigurarea condițiilor nediscriminatorii, transparente și previzibile pentru afaceri și prin lupta cu corupția;

- progresul spre un sistem eficient și cuprinzător de management al frontierei pe toate sectoarele hotărului Moldovei inclusiv sectorul transnistrean;

- acționarea în vederea oferirii de către UE a Preferințelor Comerciale Asimetrice prin asigurarea controlului efectiv al originii bunurilor din Moldova;

- accelerarea luptei împotriva corupției, inclusiv traficul de ființe umane;

- asigurarea eficienței managementului fluxurilor migraționale.¹¹

Astfel, în Planul de Acțiuni s-a menționat faptul că progresul în realizarea acestor priorități va fi monitorizat în cadrul organismelor stabilite de către APC și Comisia Europeană va elabora la mijlocul perioadei de implementare a PA un raport privind progresul obținut. În baza acestei evaluări UE va revizui împreună cu RM conținutul PA și va decide referitor la adaptarea sau reînnoirea acestuia. Ulterior, s-a stabilit că Comisia va elabora un al doilea raport după 3 ani și în baza acestuia vor fi luate decizii privind următorul pas în dezvoltarea relațiilor bilaterale, inclusiv posibilitatea unor relații contractuale noi.¹²

După 18 luni de când a început implementarea PA, Comisia Europeană a făcut public raportul de evaluare a progresului Moldovei pe calea reformelor prevăzute în Plan. Acest raport este extrem de important pentru Moldova, pentru că reprezintă o notă dată Moldovei de către UE pentru reformele întreprinse.

Vorbind despre succesele implementării Planului de Acțiuni, Cesare de Montis a adus la cuno tiin a opiniei publice următoarele concluzii ale Comisiei Europene:

- a fost consolidat dialogul politic dintre UE  i Moldova;

- cooperarea  i controlul la frontiera cu Ucraina sunt mai bune, mai ales datorită Misiunii de Asisten   la Frontieră;

- on domeniul comerțului, Moldova a reu it să fie inclusă on Sistemul General de Preferințe plus (GSP+). On prezent se negociază instituirea unui regim comercial asimetric ontre Moldova  i UE ;

- restabilirea unui cadru macro-economic, mai ales prin semnarea acordului cu FMI. Acest lucru a ajutat la restabilirea oncrederii comunit  i financiare internaționale  i a convins mai multe bănci sa acorde omprumuturi Moldovei.

On ceea ce prive te insuccesele la capitolul reformelor, aspectele-cheie se referă la următoarele domenii:

- asigurarea suprema iei legii on Moldova;

- libertatea expresiei;

- combaterea corupției și reforma plenar  a sistemului judiciar;

- ombun   t irea climatului de afaceri, pentru atragerea investi iilor străine.¹³

Noua Comunicare a Comisiei Europene are drept obiectiv sporirea impactului acestei politici  i propune on acest sens noi modalit  i prin care UE poate ajuta vecinii să efectueze reformele oferind mai rapid motiva ii suplimentare celor mai ezitan i. Noile propuneri au fost onso ite pe 4 decembrie curent de rapoartele de progres pen-

tru statele din cadrul Vecin    ii, care au onceput implementarea planurilor de acțiuni on 2005. Urmează ca pe parcursul Pre edin iei Germane, on prima jumătate a anului 2007, comunicarea Comisiei Europene sa fie adoptată  i de Consiliul de Mini tri al UE  i Parlamentul European. Vorbind despre PEV, reprezentantul Comisiei Europene la Chișinău a declarat că după doi ani de evaluare a acestei politici, UE a ajuns la concluzia că poate fi mai ambi ioas  on planurile sale. De asemenea, oficialul european a afirmat că, multe din propunerile pentru ombun   t irea PEV sunt inspirate chiar din experien a Moldovei.

Bugetul prevăzut pentru   rile PEV, pentru următoarea perioadă bugetară a UE 2007-2013, constituie 12 mlrd. EURO, ceea ce reprezintă o cre tere cu 32% on raport cu perioada bugetară precedentă. A fost propusă și crearea a două instrumente noi:

1. Fondul de Investi ii al Vecin    ii la care statele membre vor fi invitate să contribuie. Acest fond va spori considerabil influen a omprumuturilor din partea Băncii Europene de Investi ii și a Băncii Europene pentru Reconstruc ie  i Dezvoltare. Contribu ia din partea bugetului comunitar va fi de 700 mln. EURO.

2. Pentru a oferi un sprijin suplimentar  i pentru a oncuraja statele care au realizat cel mai mare progres on implementarea PA, va fi creat  i un fond special pentru buna guvernare. On acest scop vor fi aloca i 300 mln. EURO.

Comunicarea Comisiei Europene din 4 decembrie curent mai propunea:¹⁴

- perspectiva clară pentru to i

partenerii în cadrul PEV, de la est și de la sud, în vederea unei integrări economice și comerciale cu UE. Această perspectivă ar depăși comerțul liber

cu bunuri și servicii și ar avea drept consecință înlăturarea barierelor non-tarifare realizând, astfel, o convergență regulatorie atotcuprinzătoare;

- scurtarea procedurilor pentru obținerea vizelor pentru anumite tipuri

periodice, la nivel ministerial și de experți de solicitanți din cadrul PEV cu privire la energie, transport, mediul înconjurător și sănătate publică. Aceasta abordare multilaterală va completa activitatea bilaterală pe care se bazează PEV;

- cooperarea politică consolidată, o asocierie mai strânsă a partenerilor PEV la inițiativele UE (declarațiile de politică externă, poziții în forurile internaționale, precum și participarea în programele de bază și agențiile UE);

- un rol mai activ pentru UE în eforturile de soluționare a conflictelor din regiune;

- consolidarea unei abordări regionale la est bazată pe cooperarea existentă în regiunea Mării Negre.

La acest capitol se impune a fi notoriu de remarcat că, la 25 aprilie curent, vicepreședintele Comisiei Europene, Franco Frattini, a declarat într-o conferință de presă, organizată cu prilejul deschiderii la Chișinău a Centrului UE de eliberare a vizelor, că în viitorul apropiat Republica Moldova va negocia un nou Plan de Acțiuni cu UE și că Chișinăul ar putea conta pe o posibilă facilitare a traficului mic de frontieră între România și Moldova, precum și pe extinderea Misiunii UE de asistență la frontiera moldo-ucraineană pe segmentul transnistrean.

BIBLIOGRAFIE

1. Chirilă, Victor, Relațiile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană. Semnarea Acordului de Parteneriat și Cooperare dintre RM și UE, în „Republica Moldova și Integrarea europeană”. - Chișinău, 2001, -P. 59.

2. Planul de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.356 din 22 aprilie 2005/Monitorul Oficial nr.65-66 (1664-1665).

3. Materialele seminarului cu genericul: „Justiția și Afacerile Interne”, susținut de Institutul de Politici Publice în perioada 27-29 iunie 2005, în cadrul Programului pentru consolidarea controlului de frontieră, finanțat de Uniunea Europeană.